
Otantamenetelmät (78143)

Syksy 2008

OSA 2: Malliavusteinen estimointi

Risto Lehtonen

risto.lehtonen@helsinki.fi

Lisätiedon käyttö estimointiasetelmassa

- Tavoitteena estimoinnin tehostaminen poimitulle otokselle
    - Esim. SRSWOR-otos
      - keskivirheiden pienentäminen valitsemalla sopiva estimointiasetelma
  - Malliavusteiset menetelmät
    - Regressioestimointi
    - Suhde-estimointi
    - Kalibrointimenetelmät
    - Jälkiosittaminen...
  - SAS Proc SURVEYMEANS
  - SAS Proc SURVEYREG
-

Strategia (1)

- Otanta-asetelman ja estimointiasetelman yhdistelmä
  - Ks. Lehtonen-Pahkinen (2004)
    - Strategian määritelmä
    - Laajennettu asetelmakertoimen määritelmä
      - Strategian deff
    - Table 3.12
-

Strategia (2)

- Lehtonen - Pahkinen (2004) pp. 88-89:
  - The concept of *estimation strategy* will be used referring to a combination of the sampling design and the appropriate estimator.
    - The model-assisted strategies to be discussed are shown in Table 3.12.
    - In the design-based reference strategies, no auxiliary information is used.
-

Strategia (3)

Table 3.12

Estimation strategies for population total

<i>Strategy</i>	<i>Auxiliary information</i>		<i>Assisting model</i>
	Design-based strategies		
SRSWOR	Not used		None
SRSWR	Not used		None
	Model-assisted strategies		
Poststratification	SRS*pos	Discrete	ANOVA
Ratio estimation	SRS*rat	Continuous	Regression (no intercept)
Regression estimation	SRS*reg	Continuous	Regression

Malliavusteinen estimointi

■ Materiaali

- Lehtonen and Pahkinen (2004) Section 3.3
    - Ratio estimation of population total
    - Regression estimation of totals
  - Tekninen yhteenveto 2
    - Jaettu paperi
  - VLISS
    - Training Key 101
      - Regression estimation
      - Monte Carlo simulation
    - Training Key 104
      - Calibration of weights
-

TEKNINEN YHTEENVETO 2

Malliavusteinen estimointi

Regressioestimointi

Oletetaan lineaarinen regressiomalli (superpopulaatiomalli)

$$y_k = \alpha + \beta z_k + \varepsilon_k, \quad V(y_k) = \sigma^2 \text{ (varianssi)}$$

Äärellisen perusjoukon vastineet parametreille α ja β ovat A ja B

A ja B estimoidaan painotetulla PNS-menetelmällä (WLS)

SRS-tilanne:

Kulmakertoimen B estimaattori $\hat{b} = \hat{s}_{yz} / \hat{s}_z^2$

Vakioparametrin A estimaattori $\hat{a} = \bar{y} - b\bar{z}$

Kokonaismäärän T regressioestimaattori:

$$\hat{t}_{reg} = N(\bar{y} + \hat{b}(\bar{Z} - \bar{z})) = \hat{t} + \hat{b}(T_z - \hat{t}_z), \text{ missä}$$

$$\hat{t}_{HT} = \hat{t} = N \sum_{k=1}^n y_k / \pi_k = N \sum_{k=1}^n y_k / n = N\bar{y} \text{ on tulosmuuttujan } y$$

kokonaismäärän $T = \sum_{k=1}^N Y_k$ HT-estimaattori (SRSWOR),

$$\hat{t}_z = N \sum_{k=1}^n z_k / n = N\bar{z} \text{ on apumuuttujan } z \text{ kokonaismäärän}$$

$$T_z = \sum_{k=1}^N Z_k \text{ HT-estimaattori (SRSWOR)}$$

$$\bar{Z} = T_z / N$$

Tarvittava lisätieto: Apumuuttujan kokonaismäärä T_z

Asetelmavarianssi (likimääräinen)

$$V_{SRS}(\hat{t}_{reg}) \cong N^2 \left(1 - \frac{n}{N}\right) \left(\frac{1}{n}\right) S_y^2 (1 - \rho_{yz}^2),$$

missä $\rho_{yz} = S_{yz} / S_y S_z$ on muuttujien y ja z perusjoukon korrelaatio

Varianssiestimaattori (yksi vaihtoehto)

$$\hat{v}_{SRS}(\hat{t}_{reg}) = N^2 \left(1 - \frac{n}{N}\right) \left(\frac{1}{n}\right) \hat{s}_y^2 (1 - \hat{\rho}_{yz}^2)$$

Monimuuttujainen regressiomalli

$$y_k = \beta_0 + \beta_1 z_{1k} + \beta_2 z_{2k} + \dots + \beta_p z_{pk} + \varepsilon_k = \mathbf{z}'_k \boldsymbol{\beta} + \varepsilon_k$$

missä

$$\mathbf{z}_k = (1, z_{1k}, \dots, z_{pk})'$$

$$\boldsymbol{\beta} = (\beta_0, \beta_1, \dots, \beta_p)'$$

Estimaattorit ja varianssiestimaattorit

Perusmuoto

$$\hat{t}_{reg} = \hat{t}_{HT} + \hat{b}_1 (T_{z_1} - \hat{t}_{z_1}) + \hat{b}_2 (T_{z_2} - \hat{t}_{z_2}) + \dots + \hat{b}_p (T_{z_p} - \hat{t}_{z_p}) \quad (1)$$

PROC SURVEYREG-muoto

$$\hat{t}_{reg} = \hat{b}_0 N + \hat{b}_1 T_{z_1} + \hat{b}_2 T_{z_2} + \dots + \hat{b}_p T_{z_p} \quad (2)$$

```
proc surveyreg data=Sample total=32;  
model UE91=HOU85 URB85 / solution;  
weight SamplingWeight;  
estimate "UE91 Total"  
    Intercept 32 HOU85 91753 URB85 7 / E;  
run;
```

GREG-muoto (Generalized regression estimator)

$$\hat{t}_{reg} = \sum_{k=1}^N \hat{y}_k + \sum_{k=1}^n w_k (y_k - \hat{y}_k) \quad (3)$$

missä $\hat{y}_k = \mathbf{z}'_k \hat{\mathbf{b}}$

HUOM: Termi $\sum_{k=1}^N \hat{y}_k$ Synteettinen (malliperusteinen)

totaalin estimaattori

Termi $\sum_{k=1}^n w_k (y_k - \hat{y}_k)$ Harhan korjaustermi

(jäännöstotaalin HT-estimaattori)

Kalibrointiestimaattori

$$\hat{t}_{reg} = \sum_{k=1}^n w_k^* y_k \quad (4)$$

missä

$w_k^* = g_k w_k$ on kalibrointipaino

$w_k = 1 / \pi_k$ on asetelmapaino

g_k on g-paino alkiolle k

Varianssiestimaattorit

$$\hat{v}(\hat{t}_{reg}) = N^2(1 - n/N)(1/n)\hat{s}_{\hat{e}}^2 \quad (5)$$

missä $\hat{s}_{\hat{e}}^2 = \sum_{k=1}^n (\hat{e}_k - \bar{\hat{e}})^2 / (n - 1)$

missä

$$\hat{e}_k = y_k - \hat{y}_k$$

$$\bar{\hat{e}} = \sum_{k=1}^n \hat{e}_k / n$$

$$\hat{y}_k = \mathbf{z}'_k \hat{\mathbf{b}}$$

$$\hat{v}(\hat{t}_{reg}) = N^2 \left(1 - \frac{n}{N}\right) \left(\frac{1}{n}\right) \left(\frac{n-1}{n-p}\right) \hat{s}_{\hat{e}^*}^2 \quad (6)$$

missä

$$\hat{s}_{\hat{e}^*}^2 = \sum_{k=1}^n (\hat{e}_k^* - \bar{\hat{e}}^*)^2 / (n-1)$$

$$\hat{e}_k^* = g_k \hat{e}_k \quad (\text{g-painotetut jäännökset})$$

$$\bar{\hat{e}}^* = \sum_{k=1}^n \hat{e}_k^* / n$$

$$\hat{v}(\hat{t}_{reg}) = N^2 (1 - n/N)(1/n) \hat{s}_y^2 (1 - \hat{R}^2) \quad (7)$$

missä

$\hat{R}^2$ on yhteiskorrelaatiokertoimen neliö

$$\hat{s}_y^2 = \sum_{k=1}^n (y_k - \bar{y})^2 / (n - 1)$$

Kalibrointimenetelmä (Calibration)

g-painot

Tulosmuuttuja y

Kalibrointiestimaattori $\hat{t}_{reg} = \sum_{k=1}^n w_k^* y_k,$

missä

$w_k^* = g_k w_k$, g_k on g-paino alkiolle k ja $w_k = 1/\pi_k$

jolle pätee $\hat{t}_{reg} = \sum_{k=1}^n w_k^* z_k = \sum_{k=1}^N Z_k = T_z$ (kalibrointiominaisuus)

Suhde-estimointi (Ratio estimation)

Jatkuva apumuuttuja z

$$g_k = \frac{T_z}{\hat{t}_z}$$

Regressioestimointi (Regression estimation)

Jatkuva apumuuttuja z

$$g_k = \frac{N}{\hat{N}} \left(1 + \frac{\bar{Z} - \bar{z}}{(n-1)\hat{s}_z} (z_k - \bar{z}) \right)$$

n

Jälkiositus (Poststratification)

Diskreetti apumuuttuja (luokat $g = 1, \dots, G$)

$$g_{gk} = \frac{N_g}{\hat{N}_g}, \quad g = 1, \dots, G$$

missä $\hat{N}_g = \sum_{k=1}^{n_g} w_{gk}$ on jälkiositteen g estimoitu koko

---

Malliavusteinen estimointi

- Menetelmien tausta
  - Katso Lehtonen-Pahkinen (2004) Section 3.3

Regressioestimointi - Esimerkki

- **Example 3.13 (Lehtonen – Pahkinen 2004)**
  - *Yksi apumuuttuja*
    - Populaatio *Province'91*
    - Otosaineisto
      - Aikaisemmin poimittu SRSWOR-otos, $n = 8$ kuntaa
    - Strategia
      - SRS*reg
-

■ Taulukko

- Province91-
perusjoukko
- N = 32 kuntaa
- Tulosmuuttuja
  - UE91
- Apumuuttajat
  - STR osite
    - Kuntamuoto
  - HOU85
    - Kotitalouksien lkm

- Lähde: Lehtonen R. and Pahkinen E. (2004). Practical Methods for Design and Analysis of Complex Surveys. Second Edition. Wiley.

Table 2.1 The Province'91 population. Percentage unemployment (%UE) and totals of unemployed persons (UE91), labour force (LAB91), population in 1991 (POP91) and number of households (HOU85) by municipality in the province of Central Finland in 1985.

ID	LABEL	STR	CLU	%UE	UE91	LAB91	POP91	HOU85
	Urban			12.67	8022	63 314	129 460	49 842
1	Jyväskylä	1	1	12.20	4123	33786	67 200	26 881
2	Jämsä	1	2	11.07	666	6016	12907	4663
3	Jämsänkoski	1	2	13.83	528	3818	8118	3019
4	Keuruu	1	2	12.84	760	5919	12707	4896
5	Saarijärvi	1	3	14.62	721	4930	10774	3730
6	Suolahti	1	5	15.12	457	3022	6159	2389
7	Äänekoski	1	3	13.17	767	5823	11 595	4264
	Rural			12.63	7076	56 011	125 124	41 911
8	Hankasalmi	2	5	15.07	391	2594	6080	2179
9	Joutsa	2	6	9.38	194	2069	4594	1823
10	Jyväskylän mk.	2	7	11.82	1623	13727	29349	9230
11	Kannonkoski	2	4	18.64	153	821	1919	726
12	Karstula	2	4	13.53	341	2521	5594	1868
13	Kinnula	2	8	13.92	129	927	2324	675
14	Kivijärvi	2	8	15.63	128	819	1972	634
15	Konginkangas	2	3	21.04	142	675	1636	556
16	Konnevesi	2	5	12.91	201	1557	3453	1215
17	Korpilahti	2	1	11.15	239	2144	5181	1793
18	Kuhmoinen	2	2	12.91	187	1448	3357	1463
19	Kyyjärvi	2	4	11.31	94	831	1977	672
20	Laukaa	2	5	12.11	874	7218	16 042	4952
21	Leivonmäki	2	6	10.65	61	573	1370	545
22	Luhanka	2	6	10.34	54	522	1153	435
23	Multia	2	7	11.24	119	1059	2375	925
24	Muurame	2	1	9.79	296	3024	6830	1853
25	Petäjävesi	2	7	15.08	262	1737	3800	1352
26	Pihlajavesi	2	8	13.02	331	2543	5654	1946
27	Pylkönmäki	2	4	17.98	98	545	1266	473
28	Sumiainen	2	3	12.80	79	617	1426	485
29	Säynätsalo	2	1	10.28	166	1615	3628	1226
30	Toivakka	2	6	11.72	127	1084	2499	834
31	Uurainen	2	7	16.47	219	1330	3004	932
32	Vittasaari	2	8	14.16	568	4011	8641	3119
	Whole province			12.65	15 098	119 325	254 584	91 753

Sources: Statistics Finland: Population Census 1985. Statistics Finland (1992): Statistical Yearbook of Finland, Volume 87. Ministry of Labour of Finland (1991): Employment Service Statistics, November 30, 1991.

Table 3.16 A simple random sample drawn without replacement from the Province'91 population prepared for regression estimation

Sample design identifiers			Auxiliary information				
STR	WGHT	Element LABEL	Study var. UE91	Variable HOU85	Model group	g-weight	WGHT Final w^* weight
1	4	Jyväskylä	4123	26 881	1	0.2844	1.1378
1	4	Keuruu	760	4896	1	1.0085	4.0341
1	4	Saarijärvi	721	3730	1	1.0469	4.1877
1	4	Konginkangas	142	556	1	1.1057	4.6058
1	4	Kuhmoinen	187	1463	1	1.1216	4.4863
1	4	Pihtipudas	331	1946	1	1.1391	4.4227
1	4	Toivakka	127	834	1	1.1423	4.5691
1	4	Uurainen	219	932	1	1.1515	4.5562

Sampling rate = $8/32 = 0.25$.

Regressioestimointi - Esimerkki

- Tehdään regressioestimointi kahdella tavalla (saadaan sama numeerinen tulos)
    - Peruskaava (1)
    - Kalibrointiestimaattori (4)
    - Varianssiestimaattori (6)
  - Tulosmuuttuja y
    - UE91
  - Apumuuttuja z
    - HOU85 (kotitalouksien lkm kunnassa 1985)
-

Regressioestimointi - Esimerkki

- Taulukko 3.16
  - Asetelmaindikaattorit vastaavat SRSWOR-tilannetta
  - Poimintasuhde on 0.25.
- Regressiomalli
  - Selitettävä muuttuja UE91
  - Selittäjä HOU85
  - Estimoitu slope (kulmakerroin) = 0.152
- Saadaan regressioestimaatti

$$\hat{t}_{reg} = \hat{t} + \hat{b}(T_z - \hat{t}_z)$$

$$= 26440 + 0.152(91753 - 164952) = 15312$$

Regressioestimointi - Esimerkki

- Sama piste-estimaatti saadaan kalibrointiestimaattorilla
  - ks. Painot Table 3.16:

$$\hat{t}_{reg} = \sum_{k=1}^8 w_k^* y_k = 15312$$

Regressioestimointi - Esimerkki

- Varianssiestimaatti
  - Kaava (6) tuottaa tulokseksi

$$\begin{aligned}\hat{v}_{srs}(\hat{t}_{reg}) &= N^2 \left(1 - \frac{n}{N}\right) \left(\frac{1}{n}\right) \left(\frac{n-1}{n-p}\right) \hat{s}_{\hat{e}^*}^2 \\ &= 32^2 \left(1 - \frac{8}{32}\right) \left(\frac{1}{8}\right) \left(\frac{8-1}{8-2}\right) 61.24^2 = 648^2\end{aligned}$$

Regressioestimointi - Esimerkki

- Laskenta
  - SAS Procedure SURVEYREG
  - Laskenta: Kaava (2)

PROC SURVEYREG-muoto

$$\hat{t}_{reg} = \hat{b}_0 N + \hat{b}_1 T_{z_1} + \hat{b}_2 T_{z_2} + \dots + \hat{b}_p T_{z_p} \quad (2)$$

Proc SURVEYREG

```
**Regression Estimation;  
proc surveyreg data=Sample total=32;  
title2 "Regression estimation for the  
total of UE91, auxiliary variable  
HOU85";  
model UE91=HOU85 / solution;  
weight SamplingWeight;  
estimate "UE91 Total"  
Intercept 32 HOU85 91753 / E;  
run;
```

Proc SURVEYREG

Estimated Regression Coefficients

Parameter	Estimate	Standard Error	t Value	Pr > t
Intercept	42.6546808	22.1860968	1.92	0.0960
HOU85	0.1520142	0.0007745	196.29	<.0001

Proc SURVEYREG

Coefficients of Estimate "UE91 Total"

Effect	Row 1
Intercept	32
HOU85	91753

Analysis of Estimable Functions

Parameter	Estimate	Standard Error	t Value	Pr > t
UE91 Total	15312.7108	648.160289	23.62	<.0001

Regressioestimointi - Esimerkki

- *Kaksi apumuuttujaa*
    - Populaatio *Province'91*
    - Otosaineisto
      - Aikaisemmin poimittu SRSWOR-otos, $n = 8$ kuntaa
    - Strategia
      - SRS*reg
  - Tulosuuttuja y
    - UE91
  - Apumuuttujat z_1 ja z_2
    - HOU85 (kotitalouksien lkm kunnassa 1985)
    - URB85 (1 = kaupungit, 0 = muut kunnat)
-

Regressioestimointi - Esimerkki

- Regressiomalli
  - Tulosmuuttuja y : UE91
  - Apumuuttujat
    - z_1 : HOU85
    - z_2 : URB85

$$y_k = \beta_0 + \beta_1 z_{1k} + \beta_2 z_{2k} + \varepsilon_k = \mathbf{z}'_k \boldsymbol{\beta} + \varepsilon_k$$

Regressioestimointi - Esimerkki

■ Laskenta

- Peruskaava (1)
- GREG-muoto (3) (Table 3.17)

$$\begin{aligned}\hat{t}_{reg} &= \hat{t}_{HT} + \hat{b}_1(T_{z_1} - \hat{t}_{z_1}) + \hat{b}_2(T_{z_2} - \hat{t}_{z_2}) \\ &= 26440 + 0.14956(91753 - 164952) \\ &\quad + 68.107(7 - 12) = 15152\end{aligned}$$

Regressioestimointi - Esimerkki

- GREG-kaava (Table 3.17)
  - Tuottaa saman numeerisen tuloksen (15152) kuin (1)
  - Varianssiestimaatti lasketaan kaavalla (6)

GREG-muoto

$$\hat{t}_{reg} = \sum_{k=1}^{32} \hat{y}_k + \sum_{k=1}^8 w_k (y_k - \hat{y}_k) = 15152$$

missä

$$\hat{y}_k = \mathbf{z}'_k \hat{\mathbf{b}}$$
$$\mathbf{z}_k = (1, z_{1k}, z_{2k})'$$
$$\hat{\mathbf{b}} = (\hat{b}_0, \hat{b}_1, \hat{b}_2)'$$

Regressioestimointi - Esimerkki

■ Laskenta

□ Peruskaava (1)

- Lisäinfo: Perusjoukon totaalityöt HOU85 ja UEB85

□ GREG-kaava (3)

- Lisäinfo: Yksikkötason tiedot perusjoukon kaikilta alkioilta
-

Proc SURVEYREG

```
**Regression Estimation;  
proc surveyreg data=Sample total=32;  
title2 "Regression estimation for the  
total of UE91, auxiliary variable  
HOU85 and URB85";  
model UE91=HOU85 URB85 / solution;  
weight SamplingWeight;  
estimate "UE91 Total"  
Intercept 32 HOU85 91753 URB85 7 / E;  
run;
```

Proc SURVEYREG

Estimated Regression Coefficients

Parameter	Estimate	Standard Error	t Value	Pr > t
Intercept	29.7768913	19.7517828	1.51	0.1754
HOU85	0.1495578	0.0023199	64.47	<.0001
URB85	68.1072704	62.7319985	1.09	0.3136

Proc SURVEYREG

Coefficients of Estimate "UE91 Total"

Effect	Row 1
Intercept	32
HOU85	91753
URB85	7

Analysis of Estimable Functions

Parameter	Estimate	Standard Error	t Value	Pr > t
UE91 Total	15151.9849	568.987386	26.63	<.0001

Strategioiden vertailua

- Lehtonen-Pahkinen (2004)
    - Table 3.18
    - Malliavusteiset strategiat tehokkaampia kuin SRSWOR
    - Tehokkain estimointi
      - Regressioestimaattori kahdella apumuuttujalla
-

Table 3.18

Estimates for the population total of UE91 under different estimation strategies: an SRSWOR sample of eight elements drawn from the Province'91 population.

Estimation strategy	Estimator	Estimate	s.e	deff	
	Desing-based				
SRSWOR		26 440	13 282	1.0000	
SRSWR		26 440	15 095	1.2917	
	Design-based model-assisted				
Poststratified estimator	SRS*pos	18 106	6021	0.3323	
Ratio estimator	SRS*rat	14 707	892	0.0045	
Regression estimator	one z-variable	SRS*reg,1	15 312	648	0.0020
	two z-variables	SRS*reg,2	15 152	569	0.0018

Malliavusteinen estimointi ja GREG

- Mallin valinta GREG-estimaattorille
    - Lineaarinen kiinteiden tekijöiden malli
      - Linear fixed-effects model
      - Jatkuva tulosmuuttuja
    - Logistinen kiinteiden tekijöiden malli
      - Binäärinen/moniluokkainen tulosmuuttuja
    - Yleistetty lineaarinen malli
      - Generalized linear model
    - Yleistetty lineaarinen sekamalli
      - Generalized linear mixed model
      - Pienalue-estimointi (small area estimation, SAE)
-

GREG-estimaattori, tekn. tiivistelmä

Pienalue-estimointi

$U = \{1, 2, \dots, k, \dots, N\}$ Perusjoukko (äärellinen)

$U_1, \dots, U_d, \dots, U_D$ Kiinnostuksen kohteena olevat pj:n osajoukot

Otanta-asetelma: PPS-WOR, otoskoko n

$s \subset U$ Otos

$s_d = s \cap U_d$ Osajoukkoon d kuuluva otos

$\pi_k = n \frac{x_{1k}}{\sum_{k \in U} x_{1k}}$ Sisältymistn alkiolle $k \in U$ PPS-otannassa

$a_k = 1/\pi_k$ Asetelmapaino alkiolle $k \in s$

Tulosmuuttujan y havaitut arvot y_k alkiolle $k \in s$

Yleistetty lineaarinen kiinteiden vaikutusten malli (1)

Yhteinen malli kaikille osajoukoille d

$$E_m(y_k) = f(\mathbf{x}'_k \boldsymbol{\beta})$$

missä

$f(\cdot)$ mallin funktionaalinen muoto

$$\mathbf{x}_k = (1, x_{1k}, \dots, x_{pk})', \quad k \in U$$

$$\boldsymbol{\beta} = (\beta_0, \beta_1, \dots, \beta_p)'$$

β_j kiinteät termit (yhteisiä kaikille d)

$$j = 0, \dots, p$$

Mallilla lasketut sovitteet $\hat{y}_k = f(\mathbf{x}'_k \hat{\boldsymbol{\beta}})$, $k \in U$

Yleistetty lineaarinen kiinteiden vaikutusten malli (2)

Osajoukkokohtaiset vakiotermit

$$E_m(y_k) = f(\mathbf{x}'_k \boldsymbol{\beta})$$

missä

$f(\cdot)$ mallin funktionaalinen muoto

$$\mathbf{x}_k = (I_{1k}, \dots, I_{Dk}, x_{1k}, \dots, x_{pk})', \quad k \in U$$

$I_{dk} = 1$ if $k \in U_d$, $I_{dk} = 0$ muulloin, $d = 1, \dots, D$

$$\boldsymbol{\beta} = (\beta_{01}, \dots, \beta_{0D}, \beta_1, \dots, \beta_p)'$$

β_{0d} osajoukkokohtaiset vakiotermit, $d = 1, \dots, D$

β_j yhteiset kiinteät termit, $j = 1, \dots, p$

Mallilla lasketut sovitteet $\hat{y}_k = f(\mathbf{x}'_k \hat{\boldsymbol{\beta}})$, $k \in U$

Yleistetty lineaarinen sekamalli

Osajoukkokohtaiset satunnaistermit

(random intercepts)

$$E_m(y_k | \mathbf{u}_d) = f(\mathbf{x}'_k (\boldsymbol{\beta} + \mathbf{u}_d)), \quad d = 1, \dots, D$$

missä

$f(\cdot)$ mallin funktionaalinen muoto

$$\mathbf{x}_k = (1, x_{1k}, \dots, x_{pk})'$$

$\boldsymbol{\beta} = (\beta_0, \beta_1, \dots, \beta_p)'$ kiinteät termit

$\mathbf{u}_d = (u_{0d}, \dots, u_{pd})'$ satunnaistermit

Mallilla lasketut sovitteet $\hat{y}_k = f(\mathbf{x}'_k (\hat{\boldsymbol{\beta}} + \hat{\mathbf{u}}_d)), \quad k \in U$

Erikoistapauksia

(1) Logistinen kiinteiden tekijöiden malli

$$E_m(y_k) = \frac{\exp(\mathbf{x}'_k \boldsymbol{\beta})}{1 + \exp(\mathbf{x}'_k \boldsymbol{\beta})}$$

$$\text{Sovitteet } \hat{y}_k = \frac{\exp(\mathbf{x}'_k \hat{\boldsymbol{\beta}})}{1 + \exp(\mathbf{x}'_k \hat{\boldsymbol{\beta}})}, \quad k \in U$$

(2) Lineaarinen sekamalli, satunnaiset vakiotermit

$$E_m(y_k | \mathbf{u}_d) = \mathbf{x}'_k \boldsymbol{\beta} + u_{0d}, \quad d = 1, \dots, D$$

$$\text{Sovitteet } \hat{y}_k = \mathbf{x}'_k \hat{\boldsymbol{\beta}} + \hat{u}_{0d}, \quad k \in U$$

Osajoukkojen totaalien GREG-estimaattori

Totaaliparametrit $Y_d = \sum_{U_d} y_k, \quad d = 1, \dots, D$

Tulosmuuttuja y jatkuva tai binäärinen

GREG-estimaattorit $\hat{Y}_{dGREG} = \sum_{k \in U_d} \hat{y}_k + \sum_{k \in S_d} a_k \hat{e}_k$

missä $a_k = 1/\pi_k$ (asetelmapainot)

$\hat{e}_k = y_k - \hat{y}_k$ (jäännöstermit eli residuaalit)

Kirjallisuutta

- OPPIKIRJOJA

- Särndal C.-E., Swensson B. and Wretman J. (1992). Model Assisted Survey Sampling. New York: Springer.
- Lehtonen R. and Pahkinen E. (2004). Practical Methods for Design and Analysis of Complex Surveys. Chichester: Wiley.

- ARTIKKELEITA

- Lehtonen R., Särndal C.-E. and Veijanen A. (2003). The effect of model choice in estimation for domains, including small domains. *Survey Methodology*, 29, 33–44.
  - Lehtonen R., Särndal C.-E. and Veijanen A. (2005). Does the model matter? Comparing model-assisted and model-dependent estimators of class frequencies for domains. *Statistics in Transition*, 7, 649–673
  - Lehtonen R. and Veijanen A. (1998). Logistic generalized regression estimators. *Survey Methodology*, 24, 51–55.
-